

MJESEČNIK UDRUGE ZELENA ISTRA

Prosinac 2013. / BESPLATAN PRIMJERAK

Pljačkanje prostora str. 1-3

Lažna narav pulskog GUP-a str. 5-6

Što zahtijevaju građani str. 11

Pula bi mogla na UNESCO-ovu listu svjetske baštine str. 13-14

MUZIL KRADU GRADU

Pljačkanje prostora

Od 29. listopada do 13. studenog 2013. trajala je javna rasprava o izmjenama Prostornog plana uređenja i Generalnog urbanističkog plana uređenja grada Pule, koje su obuhvaćale i područje poluotoka Muzila – najvažnijeg razvojnog prostornog resursa grada.

Bio je to prvi put u 10 godina da je gradska uprava dala građanima mogućnost izjašnjavanja o budućnosti prostora koji će u velikoj mjeri obilježiti i budućnost odnosno sudbinu grada. Priča o projektu Brijuni rivijera, čija se realizacija planira i na Muzilu, traje već desetljeće, a samo je zakon koji regulira način donošenja prostornih planova natjerao gradsku upravu da, nažalost, samo na formalni način, uključi i građane u razmatranje jedine ponuđene opcije - pretvarjanja cijelog Muzila u turističko naselje.

Nakon prvog neuspjelog pokušaja organiziranja javnog izlaganja u sklopu gradskoj vijećnici 6. studenog, Grad Pula je 12. studenog organizirao drugo javno izlaganje na kojem se okupio još veći broj zainteresiranih građana, njih oko 500. Neuobičajeno veliki interes Puljana za sudjelovanje u javnoj raspravi izazvali su planovi gradske uprave za potpunu turistifikaciju i privatizaciju poluotoka Muzil veličine jedne petine grada. Nakon što su građani pristojno više od sat i pol slušali predstavljanje planova, u dijelu predviđenom za diskusiju o predloženim rješenjima ostali su zatečeni oduzimanjem prava na civiliziranu i demokratsku komunikaciju. Pročelnik Upravnog odjela za prostorno uređenje Giordano Škuflić tu im je mogućnost oduzeo odredivši pravila prema kojima su se pitanja mogla postavljati jedino na papiru, što je one-mogućavalо repliku ili diskusiju. Škuflić je dodatno uzrujao građane neveštima srišanjem upućenih pitanja, paušalnim i bahatim odgovorima te nepristojnim izvikivanjem naredbi "sjedi" i "smiri se".

Na ponovljenom javnom izlaganju građani su najviše pitali o razlogu ucrtavanja golfa na Muzilu.

Najviše je pitanja bilo o razlogu ucrtavanja golfa na Muzilu i njegovom štetnom utjecaju na okoliš, naročito kad je voda u pitanju. Među odgovorima Škuflića moglo se čuti da je "golf teren u skladu s prirodom zato što je to zelena površina", te kako on garantira da će vode za zalijevanje golf terena biti dovoljno. Budući da je izostao bilo kakav suvis odgovor na mnoga postavljena pitanja, te kada su građani shvatili da ne postoji diskusija i da im je, zapravo, zabranjen govor, na poziv predsjednice Zelene Istre oko 90% prisutnih demonstrativno je napustilo javno izlaganje. Još jednu propalu javnu raspravu obilježenu bučnim prosvjedima građana, protestnim ustajanjem te demonstrativnim odlaskom većine od oko 500 sudionika Grad Pula je ocijenio dobrom i u skladu sa zakonom.

Privatizacija cijelog poluotoka – jedini razlog za izmjene GUP-a na Muzilu

Jedini razlog izmjena Prostornog plana uređenja i Generalnog urbanističkog plana uređenja grada Pule na području poluotoka Muzil je stvaranje pretpostavke za njegovu privatizaciju u sklopu projekta Brijuni rivijera. Projekt Brijuni rivijera je na posljednjem natječaju objavljenom 2011. godine doživio debakl. Od najavljenih desetina zainteresiranih investitora na natječaj za čak tri lokacije na kojima se imaju realizirati marine i turistička naselja – Pineta u Fažani, Hidrobaza i Sv. Katarina i Monumenti, javio se samo jedan investitor. Za Danka Končara, najboljeg

ponuđača, planirana je 50-godišnja koncesija za luke nautičkog turizma te pravo građenja i služnost na kopnenom dijelu lokacije Sv. Katarina-Monumenti. Iz tog je natječaja lokacija na Muzilu ispalila samo zato što u to vrijeme nisu bili pripremljeni prostorni planovi. Interes investitora potvrdio je da smo bili u pravu kada smo, zajedno sa stručnjacima s područja ekonomije i turizma, građanima iz Inicijative Volim Pulu te Udržbenjem hrvatskih arhitekata i Društvom arhitekata Istre, upozoravali na lošu kvalitetu i štetne posljedice projekta Brijuni rivijera. Fijasko projekta nije na veo njegove tvorce, uski državni i županijski vrh, na odustajanje, već njegovu neizvjesnu sudbinu i dalje nameću na velikom području grada Pule kao jednu moguću razvojnu opciju.

IMPRESSUM

Izdavač: Udruga Zelena Istra
Gajeva 3, 52100 Pula, Hrvatska
Tel. i faks +385 (0)52 506 065
udruga-zelena-istra@pu.t-com.hr
www.zelena-istra.hr

Tekstovi: Dušica Radojčić, Željko Marković, Dunja Mickov, Inicijativa Volim Pulu
Fotografije: Zelena Istra, Inicijativa Volim Pulu, Anja Burić, Grad Pula
Grafičko oblikovanje: Vjeran Juhas
Tisak: Novi list, Rijeka
Naklada: 1000
Objavljeno u prosincu 2013.

Tiskanje ove publikacije omogućeno je finansijskom podrškom Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva.
Sadržaj ove publikacije isključivo je odgovornost autora i nužno ne izražava stajalište Nacionalne zaklade.

LUPETANJE O ZAPOŠLJAVANJU

Predstavnici Grada Pule građane straše da će zaustavljanje realizacije projekta Brijuni rivijera na Muzilu dovesti do zaustavljanja investicija, odnosno mogućnosti zapošljavanja u Puli. Prešućuju pri tome da se za izgradnju turističkog naselja s 1200 kreveta na Hidrobazi može odmah početi tražiti investitor jer je projektna dokumentacija u potpunosti dovršena. Osim toga, izmjenama GUP-a planirana se povećanje turističkih smještajnih kapaciteta u Puli s dosadašnjih 11584 na 16944 kreveta, odnosno za čak 46%! S obzirom da se na Muzilu planira 2500 kreveta u hotelima i apartmanima, na ostalim dijelovima Pule postoji mogućnost izgradnje preostalih 2860. Nema nikakvih prepreka da se Muzil drugaćije planira, a odmah kreće s realizacijom ostalih investicija.

Turistička je djelatnost sezonska i ona ne može riješiti problem nezaposlenosti. Ne treba zaboraviti ni županovu izjavu s 23. sjednice Županijske skupštine, održane 20. lipnja 2011., da ne raspolažemo kadrom obrazovanim u dovoljnoj mjeri da bi se zapošljavao na rukovodećim položajima u budućim turističkim tvrtkama Brijuni rivijere te da je prirodno da će investitori takve kadrove dovoditi izvana.

Potrebno je podsjetiti i na koji se način do sada pristupilo zapošljavanju u sklopu realizacije projekta Brijuni rivijera, koje se uvijek spominje kao najvažniji razlog za njegovo pokretanje. Jedan od kriterija za odabir najboljeg ponuđača u Ugovoru o provedbi programa Brijuni rivijera na lokacijama Pineta, Hidrobaza i Otok Sv. Katarina - Monumenti bio je i "opći razvojni učinci i suradnja s lokalnom zajednicom - aspekt eksterne ekonomije i utjecaj na lokalnu zajednicu, zapošljavanje". Budući da se na natječaj javio samo jedan ponuđač, mogućnost izbora najboljih razvojnih učinaka na lokalnu zajednicu nije bilo. Prikaz doprinos-a odabranog projekta razvoju lokalne zajednice javnosti nije nikada predviđen.

Turistički resort na cijelom području Muzila

U Katalogu investicijskih projekata, koje je 2012. objavilo Ministarstvo turizma, stoji da je cilj projekta Brijuni rivijera "izgradnja turističkog resorta visoke kategorije". Projekt će se u Puli realizirati na ukupno 259 hektara na lokacijama Hidrobaza, Sv. Katarina i Monumenti i Muzil. Površine ostalih lokacija projekta su San Polo - Kolone Bale 174,54 ha, Barbariga Formio Sv. Benedikt Bale 255,99 ha i Pine-

ta Fažana 53,70 ha. Za lokaciju Muzil proveden je godine 2007. prednatječajni postupak za izbor kvalificiranih ponuđača, a trenutno se, kako stoji u Katalogu, "vrši usklađenje prostornih planova Pule radi prenamjene površine u turističko područje, nakon čijeg bi se usvajanja raspisao natječaj i za ovu lokaciju". Teza da se planira-ne ne radi kako bi se razvio grad na svojim južnim obalama odnosno na poluotoku Muzil, već isključivo da bi se cijelo područje pretvorilo u turističko naselje potvrđena je tako i službenim dokumentom Ministarstva turizma. Time se razotkriva i obmanjujući karakter izjave pulskog gradonačelnika o realizaciji javnih sadržaja i interesa na Muzilu.

Privatizacija bez javnog natječaja ostavlja mnogo prostora za korupciju

U studenom 2013. usvojen je Zakon o strateškim investicijskim projektima, koji je otvorio put prema privatizaciji cijelog Muzila bez javnog natječaja. Prema članku 16. (2) Zakona o strateškim investicijskim projektima, "nekretninama u vlasništvu Republike Hrvatske potrebnima za provedbu strateškog projekta Vlada raspolaže bez javnog nadmetanja ili bez javnog prikupljanja ponuda po tržišnoj vrijednosti prema procjeni ovlaštenog sudskog vještaka". Nije potrebno isticati opasnost takve odredbe u duboko korumpiranoj zemlji kao što je Hrvatska.

Nakon donošenja GUP-a, lokalna uprava gubi svaku mogućnost utjecaja nad sudbinom Muzila

Država od lokalne vlasti ne traži ništa drugo nego donošenje prostornih planova za Muzil. Nakon toga se sve može i hoće raditi iz Zagreba jer je Muzil u dr-

žavnom vlasništvu. Na temelju Zakona o strateškim investicijskim projektima Vlada odluku o načinu realizacije projekta Brijuni rivijera na Muzilu može donijeti bez mogućnosti da lokalna uprava utječe na njeno donošenje. U devetoročnom Povjerenstvu, koje će imenovati Vlada za realizaciju strateških investicijskih projekata, samo će pulski gradonačelnik i istarski župan biti predstavnici lokalne uprave za projekte koji će se provoditi u Puli. Vlada za korištenje Muzila može odobriti i koncesiju na 99 godina. Tu dolazimo do skandalozne izjave pročelnika Upravnog odjela za prostorno uređenje Grada Pule Giordana Škuflića koji je, na upit o sudbini Muzila, možda upoznat s planovima Vlade i društva Brijuni rivijera d.o.o., izjavio kako je svejedno hoće li Muzil biti dan u 99-godišnju koncesiju, jer je i Hong Kong bio pod Britancima 99 godina "pa ni jedan Kinez nije izumro".

Neodrživi turizam

Planiranje prostora grada iz kojeg su isključeni građani i koje se događa isključivo za potrebe komercijalizacije nije društveno održivo. Tri su osnovna aspekta održivosti: okolišni, ekonomski i društveni. Razvoj se smatra neodrživim ako se jedan od ta tri elemenata isključi iz planiranja. Razvoj kakav se nudi na Muzilu je neodrživ jer isključuje i okolišni i društveni aspekt.

PRIVATIZACIJSKO-PLJAČKAŠKI POHOD NA PROSTORNE RESURSE

Osjetljivost na teme privatizacije i komercijalizacije javnih dobara u Hrvatskoj sve je veća, ali dobar dio javnosti ipak još ne razumije odnos između prostora i društva. Radi se o procesima diobe prostora u kojima lokalne zajednice često bivaju lišene osnovnih razvojnih prostornih resursa koji se privatiziraju. Privatni režim korištenja isključuje građane, osim kao kupce. Kongresni centar ili trgovina vinom i tartufima na Muzilu nisu javni prostori. Procese oduzimanja javnih prostora treba osvestiti kako bi se sprječilo daljnje osiromašivanje i umanjivanje potencijala za razvoj lokalnih zajednica.

O tome koliko je uistinu velik Muzil i kakvi bi gradski sadržaji mogli svoje mjesto nači na njemu najbolje govore usporedbe satelitskih snimaka istarskih gradova i poluotoka Muzil

Na Muzil stani i stari grad Labin i Podlabin, novi rudarski dio grada.

Muzil je velik kao dva Pazina.

Cijeli bi se Rovinj sve do marine mogao smjestiti na Muzilu.

Umag i dio njegovog akvatorija prikazan na Muzilu.

Održivi turizam postao je prazna fraza kojom se želi naći isprika za očito neodržive planove. Njome se koristi i izrađivač Prostorno programske studije Muzil - 3LHD, koju demagoški naziva "Park Muzil" i "ekološkim parkom urbaniziranim po mjeri čovjeka". "Ekološkim parkom" nazvali su plan izgradnje golf terena koji se proteže na 72 hektara, odnosno 45% površine Muzila i izgradnju turističkih građevina kapaciteta 2500 kreveta. Studiju 3LHD uputili smo još u ožujku 2012. pitanje o tome što je presudilo odluci da se prihvate posla unatoč mnogim iskazanim otporima lokalne i stručne javnosti. U njihovom poncijepilatovskom odgovoru stoji, između ostalog, da je "studija ispitala mogućnost razvoja Muzila uz doiveni ulazni parametar turizam" te da "smatraju da je upravo Studija temelj za javnu raspravu u kojoj se očekuje čuti i mišljenje građana, te njena izrada nikako nije "nedemokratski" čin jer ne prejudicira, nego studira mogućnosti - na papiru." Kako stvari stoje, izgleda da ipak jest prejudicirala mogućnosti.

Među osnovnim načelima održivog turizma je participativni proces odlučivanja. Taj je koncept jednostavan: ako se želi da sve skupine imaju koristi i prosperiraju, onda njihova gledišta moraju biti uzeta u obzir u procesima planiranja i odlučivanja. Ako se to ne želi, onda ih se isključuje iz procesa planira-

DOBRA I LOŠA PRAKSA POSTUPANJA S NEKADAŠNJIM VOJNIM ZONAMA

Ministarstvo obrane je mnoge nekretnine i zemljišta prepustio općinama i gradovima u Hrvatskoj. U najvećem broju slučajeva radilo se o nekoj vrsti prebijanja dugova. Prebijani su dugovi države s gradskim poduzećima, dugovi za komunalne naknade, vršena je zamjena zemljišta između države i grada, zamjena zemljišta za gradske stanove ili podstanarstvo državnih službi u gradskim objektima itd.

Vojarne Karlo Rojc i Vladimir Gortan dane su Gradu Puli u zamjenu za otpis dugova države. Vojarna Trsat, gdje se danas nalazi riječki kampus, dana je Rijeci u zamjenu za oslobođenje od plaćanja komunalne naknade. Svi se kampusi nalaze na bivšem vojnem zemljištu (Split) ili u vojarnama (Zagreb, Zadar, Osijek, Rijeka) i svi su prepušteni gradovima, odnosno sveučilištima.

Bilo je i slučajeva besplatnog prepuštanja gradovima, kao što su, primjerice, ribnjak "Pulman" (2002.), strelistički Potočani kod Slatine (2002.) ili vježbalište Bokanjac koje je dano Gradu Zadru (2003.).

nja. I to je upravo ono što se dogodilo u Puli. Razvoj bi trebao podrazumijevati razvoj lokalnih potencijala, a ne da se zajednici oduzima njen temeljni razvojni resurs - prostor. S obzirom da je Muzil velik poput dva Pazina, tri Poreča ili cijele Opatije, u njemu bi se, osim turističkih, trebali dogoditi i mnogi drugi sadržaji. Korisno je usporediti prostor Muzila s više od dva puta manjom površinom Poreča u kojem djeluju 1272 trgovачka društva i 1542 aktivna obrata, koji ukupno zapošljavaju oko 5150 ljudi.

Zdrav razum upozorava na opasnost prijedloga da se petina grada da na 99 godina ili proda jednom investitoru za turistički resort. Nisu za zanemariti, stoga, špekulacije koje su se pojavile u medijima kako će Ivan Jakovčić i Veljko Ostojić, od nedavno direktor turističke tvrtke Karisma Hotels Adriatic u vlasništvu koncerna Agrokor Ivica Todorovića, iskoristiti svoj politički utjecaj da putem realizacije projekta Brijuni

Primjer uspješne prenamjene vojnog objekta - bivša kasarna Karlo Rojc današnji je Društveni centar Rojc u kojem djeluje više od 100 organizacija civilnog društva.

rivjera Muzil namjeste toj ili bilo kojoj drugoj korporaciji. Prelazak osoba iz vrha državne uprave u privatni sektor uz veliko bogaćenje ne bi bilo neobično u Hrvatskoj.

Vratiti zaljev gradu

Budućnost Pule trebala bi biti razvoj grada na obalama svog zaljeva, postupno i u skladu s trenutnim mogućnostima. Razvoj mora uključiti različite korisnike, djelatnosti i modele upravljanja. Svi vojni objekti na obalama pulskog zaljeva, koji su već godinama napušteni, trebali su odavno dobiti svoje trajne ili privremene korisnike, manje ili veće investitore. Zbog projekta Brijuni rivjera to deset godina nije bilo moguće.

Proteklo desetogodišnje razdoblje moglo se iskoristiti i za prenošenje vlasti nad zemljištem i nekretninama s države na jedinice lokalne samouprave, kao u mnogim drugim gradovima u Hrvatskoj. Budući da se već deset godina govori o zajedničkom državno-županijskom projektu Brijuni rivjera, nitko se nije ni potrudio pregovarati s MORH-om o uvjetima prepuštanja zemljišta i nekretnina "rezerviranih" za projekt Brijuni rivjera gradovima i općinama na čijem se području nalaze.

Pretpostavke za smislenu javnu raspravu o Muzilu

Grupa stručnjaka i zagrebačkih studenata arhitekture je tijekom 2009. godine izvršila istraživanje i mjerjenje objekata na Muzilu s ciljem istraživanja potencijala Muzila i izrade elaborata koji je onda poslužio studentima arhitekture na nekoliko fakulteta u Europi da sa svojim mentorima počnu promišljati moguću budućnost Muzila. Tijekom 2010. godine studenti madridskog i zagrebačkog fakulteta arhitekture su i napravili više projekata na temelju podataka iz elaborata. Projekti su tijekom 2011. bili javno izloženi u MMC-u Luka u Puli. U Elaboratu su navedeni sadržaji koji se mogu neposredno koristiti, poput igrališta i javnih površina, ali i objekti koji se mogu staviti u funkciju uz minimalna ulaganja, poput kuhinja i spavana. Elaborat je trebao poslužiti i kako bi se otvorila javna rasprava o Muzilu, ali s konkretnim podacima, budući da zbog zatvorenosti građani nisu imali na temelju čega promišljati mogućnosti razvoja grada na Muzilu i njegove prenamjene za opću dobrobit grada Pule. Da bi se mogli uključiti u javnu raspravu o budućnosti Muzila, on se najprije mora građanima otvoriti i to ne samo jednokratnim izletima u pratinji pripadnika hrvatske vojske. Predstavnici Inicijative građana Volim Pulu uskoro počinju s različitim aktivnostima uključivanja zainteresirane javnosti u planiranje razvoja Muzila.

Dušica Radočić

POGUBNO JE RAZVOJ TEMELJITI NA TURIZMU, ŠTO DOKAZUJE I PORAST NEZAPOSENOSTI U ISTARSKOJ ŽUPANIJI KOJI JE ZA PRVIH DESET MJESECI 2013. NAJVEĆI U HRVATSKOJ

Iz Grada Pule plasira se informacija da se na Muzilu predviđa zapošljavanje čak 1700 osoba. Tu je brojku komentirao Bruno Bulić, predsjednik Sindikata Istre i Kvarnera, na dvije konferencije za medije održane u studenom 2013. Rekao je da se obećanjima investitora i političara koji za njih rade preuvećičava broj ljudi koji će raditi na određenim destinacijama. Brojke o zaposlenosti na Muzilu su obmana kako bi se javnost nagonjila na projekt. Bulić smatra da je pogubno razvoj temeljiti na turizmu, što dokazuje i porast nezaposlenosti u Istarskoj županiji koji je za prvih deset mjeseci 2013. najveći u Hrvatskoj, te da u Istri treba raditi na oživljavanju malog i srednjeg poduzetništva.

Budemo li stvaranje novih zaposlenja temeljili na sezonskim djelatnostima, poput turizma, smatra Bulić, zimi ćemo puniti Zavod za zapošljavanje, a tijekom sezone "uvoziti" radnike koji će zbog puke egzistencijalne nužde biti spremni dolaziti s hrvatskog kontinenta ili inozemstva prema moru kako bi i one najteže poslove radili za nešto malo novca.

PULA JE POČELA PITATI I TRAŽITI ODGOVORE

Otpor totalitarnom kiču

Globalna ekonomска kriza kapitalizma koja potresala svijet ogolila je do kosti mit o nerazdvojnosti kapitalizma i demokracije. Dapače, jasnije nego ikad pokazuje se kako su oni suštinski suprostavljeni. Očituje se to u neprestano ponavljanoj mantri kako je prioritet političara "umiriti tržišta" i "vratiti povjerenje investitora", što u biti znači kako su u kapitalističkoj stvarnosti ne samo oni, već i cijeli narodi, taoci relativno male skupine ljudi koji posjeduju kapital.

Oni kojima smo dali mandat da upravljaju javnim poslovima i dobrima odavno nisu jamac za kulturu upravljanja koja bi - na temeljima istinskog dijaloga, suradnje, stručnosti i građanske participacije - sačuvala o sebi sliku pouzdane, transparentne, kompetentne i od različitih privatnih, političkih i interesnih izvořišta moći, neovisne javne uprave. Ne samo da nisu jamac, već su "ubojice demokracije". Osim izvrsno naučenih i primjenjenih modela manipulacije, nisu uspjeli, niti im je to namjera, pomiriti jaz između javnih vlasti i građana, političkog autoriteta i moralne autonomije pojedinca, dužnosti i prava.

Najveći problem bilo koje razine vlasti, pa tako i pulske, je funkcioniranje prema korporativnom modelu. Politička i djelatna moć nije fokusirana u javnom sektoru i u građanskem participativnom (su)djelovanju - sva moć se nalazi u strankama. I tu leži osnovni problem predstavničkog modela odlučivanja. Vlasti su legitimne, ali opravданo je dovesti u pitanje njen legitimitet da u izrazito nedemokratskom okružju donosi dalekosežne odluke o razvoju.

Nedjelovanjem, apatijom i kalkulantiskim odnosom prema moći koju kao građani, kao politički subjekti imamo, podržavali smo politiku temeljenu na manipulaciji, strahu, laži i sveopćoj hegemoniji. Počeli smo se navikavati na takvo stanje, uvjeravali se da to i nije tako loše (jer bolje valjda ne postoji), pravdili svu osornost vlastodržaca, u tome provalazili neki šarm, uzor, dublji smisao ili, pak, njihovo povjesno, kulturološko, ekonomsko ili, ne daj Bože, biološko pravo. Zaboravljali smo da su odnosi mogli i trebali biti drugačiji te da je na građanima da se za tu drugost izbori.

A njima je odgovarala ta dojučerašnja gromoglasna tišina. Međutim, Pula je počela pitati. Počela je pitati i tražiti odgovore. Bez fige u džepu. Danas hegemonije

Građani demonstrativno napuštaju javno izlaganje o izmjenama GUP-a.

jako unervozuje i nervira činjenica da se netko drznuo dovesti u pitanje njihovu svemoć ili "totalitarni kič" o kojem je pisao i Kundera, jer "stvarni neprijatelj totalitarnog kiča je čovjek koji pita... pitanje je kao nož koji rasijeca platno naslikane kulise kako bismo zavirili što se krije iza nje".

U tom svjetlu treba promatrati nebrojene inicijative zadnjih godina, u svijetu, Hrvatskoj i Puli koje su - suočene s demokratskim deficitom nositelja političke moći, a posljedično i neuvažavanjem mnogobrojnih zahtjeva za većim stupnjem građanskog sudjelovanja u procesu donošenja odluka - shvatile da pravo na grad nije samo pravo na pristup onome što već postoji, nego i pravo da grad mijenjamo i promišljamo u skladu sa svojim željama. Uostalom, pogledamo li tijek javne rasprave o prostornim planovima grada Pule, vidjet ćemo kako je upravo otporom građana i Inicijative Volim Pulu

“Stvarni neprijatelj totalitarnog kiča je čovjek koji pita... pitanje je kao nož koji rasijeca platno naslikane kulise kako bismo zavirili što se krije iza nje”

Milan Kundera

te uključivanjem u procese raspravljanja i, nadamo se, odlučivanja o ovom važnom pitanju, Pula zakoračila VELIKIM korakom naprijed.

Kriza legitimacije demokratskih društava ukazala je da se demokracija, shvaćena kao vladavina naroda, ne može svesti samo na tehničko pitanje konstituiranja i održavanja stabilnosti vlasti, već da građani imaju pravo, potrebu i dužnost sudjelovanja u kontroli vlasti, postavljanju zahtjeva i u procesima odlučivanja.

Puno je otvorenih pitanja oko Muzila: od procedure, isključivanja javnosti iz procesa promišljanja i odlučivanja do upitnosti ekonomskih, ekoloških i društvenih kriterija na kojima se temelji pokušaj vlasti da izmjenama prostornih planova stvore preduvjete za totalnu rasprodaju najvažnijeg razvojnog resursa grada.

Međutim, uzimajući u obzir postavljenu dijagnozu, pitanje ima li ova gradska vlast (ili bilo koja druga razina odlučivanja) politički legitimitet da pomoći većinskom ili bilo kojeg drugog delegiranog modela odlučivanja donosi ovakve odluke, čini se krucijalnim.

Gradianski otpor opravdan i nužan

Claus Offe u raspravi "Politička legitimacija pomoći većinskog odlučivanja" navodi nekoliko ograničenja takvog modela. Većinski princip odlučivanja gubi legitimacijski potencijal ukoliko postoji

opravdana sumnja da vladajuća nomenklatura - kontrolom medija, ignoriranjem "raspravljuće demokracije", političkim kadroviranjem i raznim modelima uspostavljanja kulturne hegemonije - ima cilj očuvanje moći i pozicija te kada doношење odluka u ime "javnog interesa" postaje paravan za pogodovanje interesnim skupinama i krupnom kapitalu. Nadalje, većinskim odlučivanjem ne mogu se donositi one odluke koje mogu imati potencijalno negativne posljedice koje neka buduća većina ne bi mogla opozivati ili korigirati. I ne manje alarmantno upozorenje kaže da se ne smije pristati na prejudiciranje javnih odluka putem privatne pozicije moći, što se iz Slučaja Muzil može vrlo lako iščitati. Za Offea, ako su prekršeni ovi principi, legitimacijski kapacitet vlasti je narušen, a građanski otpor opravdan i nužan.

U konačnici zahtjevi građana za poštivanjem procedure, očuvanjem javnog interesa, uključivanjem stručne i šire javnosti u procese pregovaranja i transparentnijim donošenjem odluka ne bi trebali predstavljati nužno zlo s kojim nositelji vlasti moraju računati, već naprotiv, potencijal koji osigurava legitimitet razvojnim projektima od općeg interesa.

Međutim, suština otpora, koju tako zorno reflektira Slučaj Muzila, nije samo u naivnom i romantičarskom osvajanju novih prostora slobode i prava, razvoju pluralizma i osnaživanju društvene kohezije, već u demontaži same suštine upravljanja.

Željko Marković

KAKO NAS LAŽU

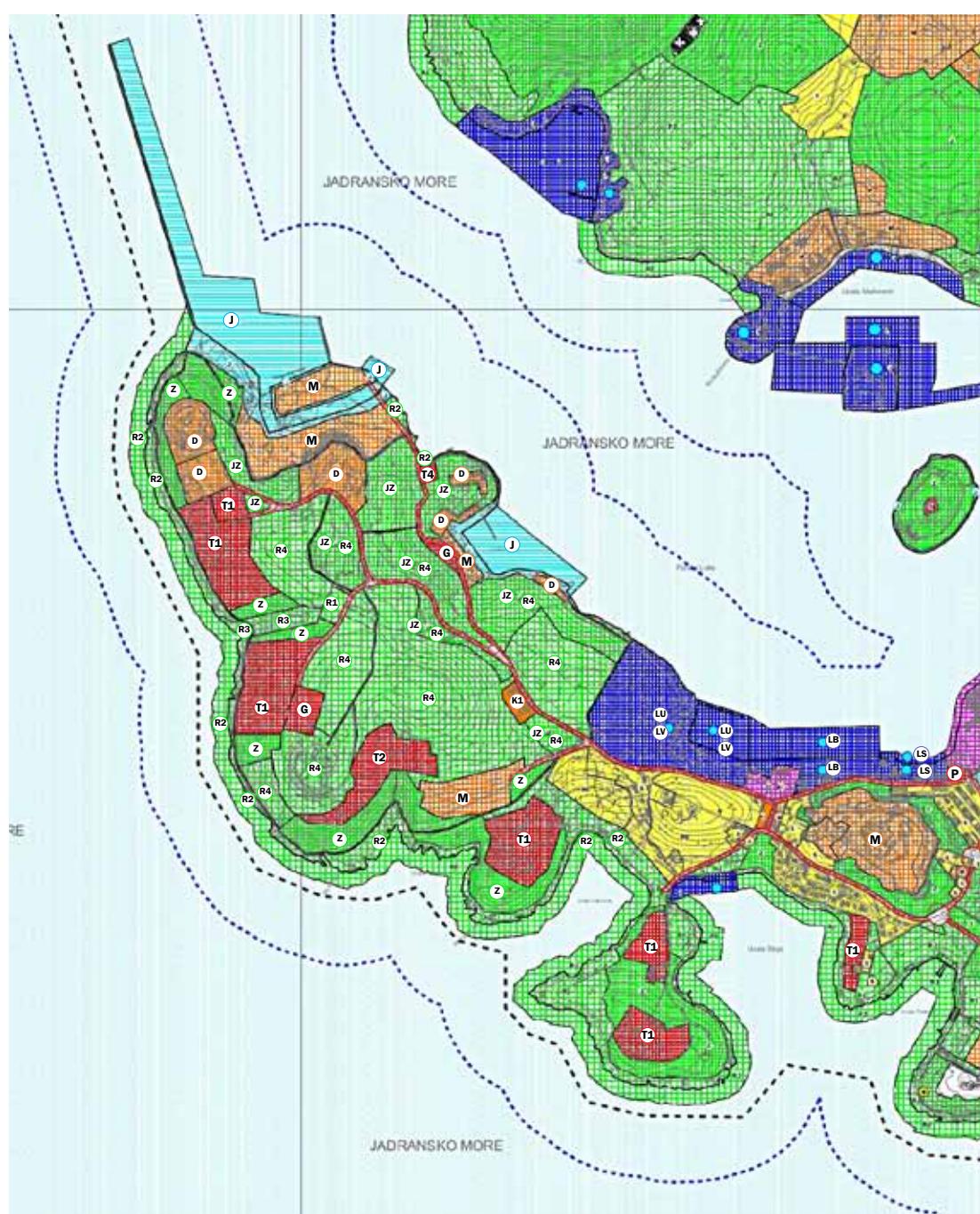
Lažna narav pulskog GUP-a

Poluotok Muzil čini petinu grada Pule i obuhvaća površinu oko 180 ha. Od toga 20-ak ha na području lučice Vargarola namjerava zadržati Ministarstvo obrane, dok se preostalih 160 ha namjerava dati u koncesiju ili prodati. Da bi se stvorile pretpostavke za prodaju ili davanje cijelog područja u dugogodišnju koncesiju, važeći se GUP, u kojem je namjena cijele površine Muzila "zaštitna zelena površina", mijenja i pretvara u turističko naselje. Kako bi se stvorio dojam da je dio područja rezerviran i za javnu, odnosno društvenu namjenu, neki dijelovi na Muzilu nose oznake J – opća luka za javni promet, D – sadržaji opće javne i društvene namjene ili M – mješovita stambeno-poslovno-javna i društvena namjena.

U lukama otvorenima za javni promet mogu se odvijati djelatnosti poput linijskog pomorskog prometa ili se u njih smještaju ribarski i komunalni vezovi. No, za luku za javni promet Smokvica na Muzilu napravljena je iznimka, pa se tako u njoj "iznimno dopušta djelatnost nautičkog veza", odnosno luka nautičkog turizma. Čitaj marina s 500 vezova.

Pogledajmo i što se krije iza oznaka D - javna i društvena namjena. Ako pogledate u legendu, vidjet ćete da su područja s tom oznakom predviđena za javnu i društvenu namjenu. Međutim, na području s upisanom oznakom D u Studiji 3LHD-a, koja je služila za izradu smjernica za izmjene GUP-a, nalaze se Muzej rata, višenamjenska sala i kongresni centar - sve građevine u funkciji turističkog naselja.

U zoni s upisanom oznakom T1 planira se izgradnja hotela s 1300 kreveta, u zoni T2 turističko naselje s 250 kreveta, a u zonama označenima s M - mješovito stambeno-poslovna zona omogućava se izgradnja dodatnih smještajnih kapaciteta, odnosno 950 kreveta.

U važećem GUP-u namjena cijele površine Muzila je "zelena zaštitna površina".

Granice

- Obuhvat GUP-a
- Granica zaštićenog obalnog područja

Cestovni promet

- Glavna mjesna cesta / ulica
- Sabirna ulica
- Granica koridora ceste
- P Javni parking i garaža
- Parkiralište - P, garaža - G

Pomorski promet

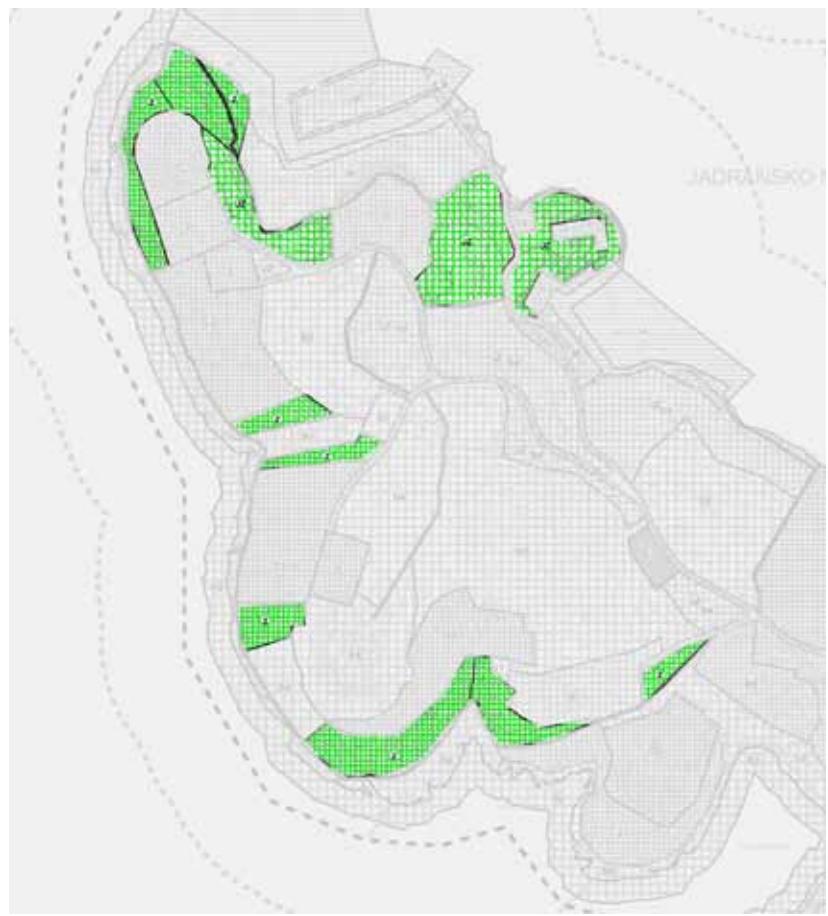
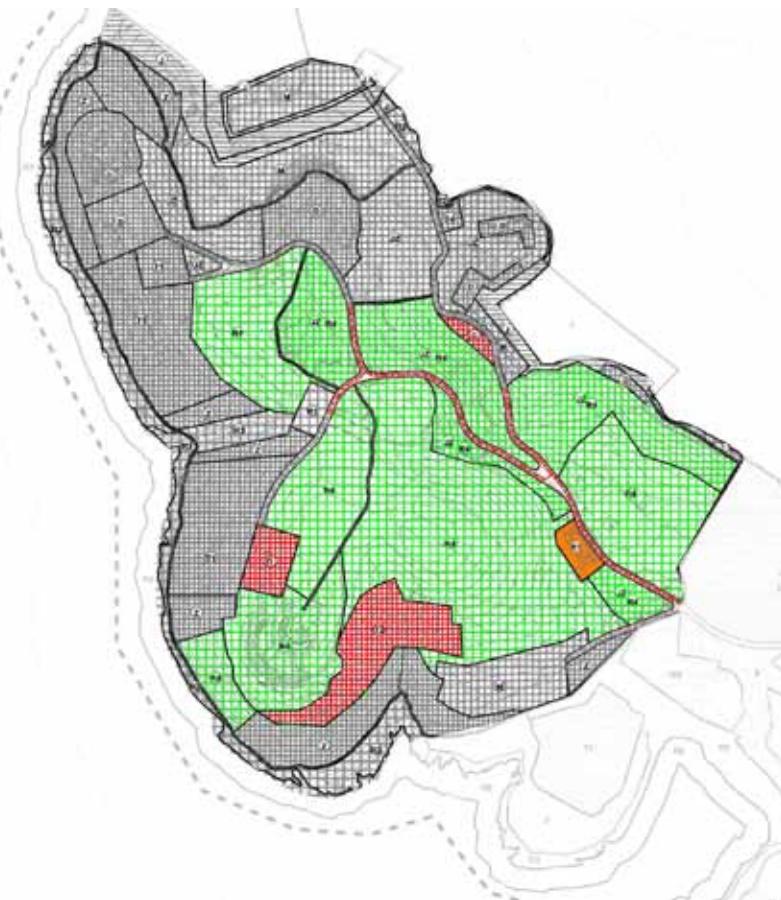
- JP Morska luka za javni promet
- JP opće luke za javni promet J, putnička luka JP, teretna luka JT

Prostori / površine za razvoj i uređenje

Razvoj i uređenje naselja

- M Mješovita namjena
- D1 Javna i društvena namjena
- D2 opća javna i društvena D, upravna D1, socijalna D2, zdravstvena D3, predškolska D4, osnovnoškolska D5, visoko učilište D6, kultura D7, vjerska D8, srednjoškolska D9
- K Gospodarska namjena - poslovna namjena
- T1 opća poslovna K, trgovacko uslužna K1, komunalno servisna K3, javni promet K4
- T2 Gospodarska namjena - ugostiteljsko turistička namjena
- T3 hotel T1, turističko naselje T2, kamp T3, ugost. zabavni centar T4
- R1 Sportsko rekreacijska namjena
- R2 sport R1, rekreacija R2, kupalište R3, golf igralište R4
- IZ Javne zelene površine
- Z Zaštitne zelene površine
- LU Gospodarska namjena - luka posebne namjene
- LR luka nautičkog turizma LN, luka ministarstva obrane/ministarstva unutarnjih poslova LV/LU, ribarska luka LR, brodogradilišna luka LB, sportska luka LS

U Katalogu investicijskih projekata, koji je 2012. objavilo Ministarstvo turizma, stoji da je cilj projekta Brijuni rivijera "izgradnja turističkog resorta visoke kategorije". Projekt će se u Puli realizirati na ukupno 259 hektara na lokacijama Hidrobaza, Sv. Katarina i Monumenti i Muzil. Ovim se izmenam GUP-a stvaraju pretpostavke za realizaciju "turističkog resorta visoke kategorije" na cijeloj površini Muzila.

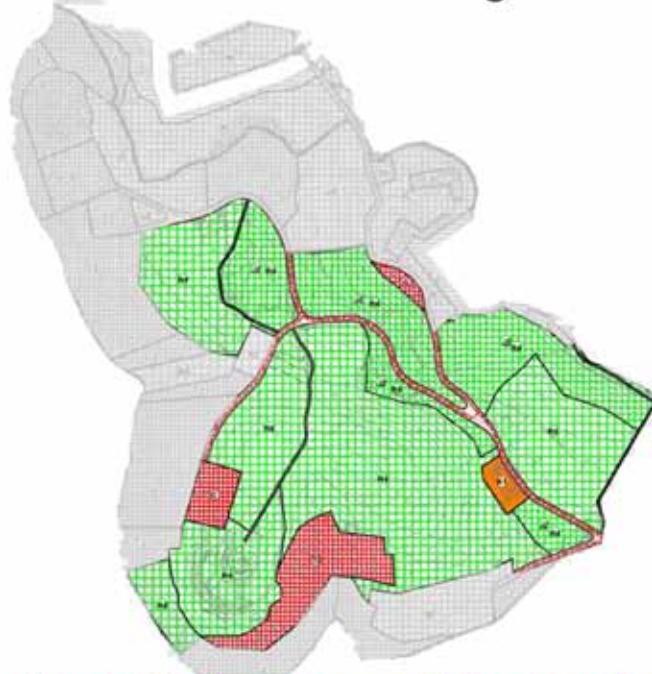
Prikaz obuhvata golfa na Muzilu: Prema prijedlogu GUP-a, Muzil je samo naizgled vrlo zelen. Ukoliko uklonimo morsku površinu i stjenovitu obalu, koje su u prijedlogu GUP-a također označene zelenom bojom, uočit ćemo da je najveći dio raspoložive zelene površine Muzila namijenjen golf igralištu. Golf obuhvaća 72 od ukupno 160 ha, odnosno 45% površine Muzila. Grad Pula u svojim propagandnim materijalima navodi kako obuhvat golfa predstavlja 29% ukupne površine Muzila, iako u GUP-u jasno piše da je ukupna površina golfa 72 ha.

Prikaz obuhvata javnih zelenih površina na Muzilu: Nakon što uklonimo zelenom bojom označene dijelove mora, pojas stjenovite obale i golf igralište, vidjet ćemo da javne zelene površine čine najmanji dio Muzila. Ne samo da se radi o najmanjem dijelu prostora, već je dodatna varka u tome što je riječ o nepristupačnim zonama, izrazito strmog terena i guste vegetacije. Grad Pula u svojim propagandnim materijalima navodi kako je na Muzilu planirano 88% površina sa zelenilom, računajući u to i privatno područje golfa koje iz sigurnosnih razloga, što je samo jedan od razloga, mora biti ograjeđeno i stoga građanima nedostupno.

Jutarnji list: karta bez golf terena

Izvod iz GUP-a: Obuhvat golf terena

Stvarni plan rasprodaje zemlje

TRIBINA O PROSTORNIIM PLANOVIMA ZA MUZIL - GRAĐANI PODRŽALI INICIJATIVU VOLIM PULU

Prenamjena i korištenje, umjesto zatvaranja i propadanja Muzila

Inicijativa Volim Pulu organizirala je 11. studenog 2013. javnu tribinu o promjenama gradskih prostornih planova koje se odnose na poluotok Muzil. Predstavnici Inicijative ovom su prilikom sudionicima iz Grada Pule predstavili prijedloge za planiranje Muzila, a 300-tinjak okupljenih građana zdušno ih je podržalo svojim komentarima i aplauzima.

Jedan od prijedloga koje je Inicijativa iznijela je onaj za hitnom prenamjenom postojećih objekata na Muzilu te njihovom dodjelom zainteresiranim privremenim korisnicima. Umjesto zatvaranja Muzila sve dok se za njega ne pronađe jedan investitor, građani predlažu da se ovo golemo područje odmah stavi u funkciju. Utjecaj vremenskih prilika i vegetacije ostavlja svoj trag na zgradama koje je vojska napustila još 2007. godine, a koje i danas propadaju.

Nekorištenjem objekata na Muzilu bespotrebno nastaje materijalna šteta, a Inicijativa je istaknula da je za nju odgovoran Grad Pula, koji je u posljednjih 13 godina zamrznuo pregovore s MORH-om po pitanju prenamjene nekadašnjih vojnih zona sve zbog realizacije projekta Brijuni rivijera. Da smatraju Grad odgovornim za zamrzavanje postojećeg stanja, a time i devastaciju Muzila prisutni su građani pokazali pljeskom.

Na Muzilu treba planirati različite sadržaje, a ne samo turizam

Predstavnici Inicijative upozorili su i na to da je Grad Pula ponudio samo jedan razvojni scenarij za Muzil - onaj turističko-golfsko-apartmanski, dok druge alternativne nisu uopće uzete u obzir. Za razliku od predloženog rješenja, građani predlažu da se na Muzilu smjesti svi sadržaji koji čine grad, primjerice škole, obrtničke radionice, trgovine, komunalna i ostala poduzeća. Ovakvo bi planiranje različitih sadržaja, kako je rekao jedan građanin, osiguralo posao za građane Pule tijekom cijele godine, a ne samo za vrijeme sezone.

Na tribini u Domu hrvatskih branitelja bilo je 300-tinjak građana Pule zainteresiranih za sudbinu Muzila.

Na tribini su ispred Inicijative govorili Vjekoslav Gašparović, Emil Jurcan, Ira Maslovar, Dušica Radočić, Željko Marković te Draško Ivezić. Ispred Grada Pule govorili su gradonačelnik Boris Miletić, pročelnik Upravnog odjela za prostorno uređenje Giordano Škuflić te predsjednik Gradskog vijeća Robert Cvek. Voditelj tribine bio je Mario Benčić.

Sudjelovanje građana u planiranju Muzila – jedino ispravno rješenje

Inicijativa je predložila da se prije doношењa konačne odluke o Muzilu otvori široka javna rasprava u koju bi se uključili svi zainteresirani za njegovo osmišljavanje i planiranje. Kako bi se to postiglo, potrebno je izuzeti Muzil iz aktualnog procesa izmjena GUP-a Pule. Osim participativnog modela planiranja, Inicijativa se zalaže i za sudjelovanje građana u upravljanju Muzilom te bi željela ostvariti suradnju s gradskim vlastima. Ovaj su prijedlog podržali i građani koji su istaknuli da je pristup odlučivanju o Muzilu, odnosno Brijuni rivijeri pogrešan upravo iz tog razloga što ne uključuje građane.

Osim što prilikom planiranja Muzila ni na koji način nisu uzete u obzir potrebe građana, predstavnici Inicijative upozorili su na još neke manjkavosti cjelokupnog procesa planiranja najvećeg poluotoka Pule. Kao primjer naveli su Studiju valorizacije krajobraznog prostora Muzil koju je izradio rovinjski Studio Kappo.

Dokazujući njene manjkavosti, Inicijativa je ukazala na to da se u ovoj studiji vrijednost flore poluotoka Muzila objašnjava terminom 'ekološke raznolikosti' koji u ekologiji ne postoji. Ispravan je pojam 'biološka raznolikost', a da ona na Muzilu postoji dokazuje istraživanje jedne od članica Inicijative, inače biologinje, koja je samo na jednom mediteranskom suhom travnjaku Muzila pronašla i rijetke i zaštićene biljne vrste.

Tijekom gotovo dvosatne tribine građani su pomno slušali prijedloge Inicijative.

Protivno navedenom istraživanju, spomenuta studija valorizacije je za ovaj suhi travnjak Muzila utvrdila "veoma malu" raznolikost.

Predstavnici Inicijative ukazali su i na to da se prilikom ucrtavanja golfa na Muzilu nisu poštivala pravila dobre urbanističke prakse. Budući da je Muzil naselje unutar grada Pule, trebao se planirati gradskim, a ne županijskim prostornim planom, kao što je to bio slučaj. Zbog ove obrnute logike, sada se nameće obaveza usklađivanja plana nižeg reda - GUP-a s prostornim planom višeg reda - Prostornim planom Istarske županije koji je na Muzilu predviđio golf.

Prijedloge Inicijative razumjeli građani, ali ne i predstavnici Grada

Iako su na tribini članovi Inicijative Volim Pulu i okupljeni građani kao temeljne prijedloge podržali hitnu prenamjenu i korištenje Muzila, izuzimanje Muzila iz sadašnje procedure izmjena gradskih prostornih planova te uključivanje građana u postupni postupak planiranja Muzila, pročelnik Škufljć zaključio je da Inicijativa nije dala niti jedan prijedlog.

Ni to što su lipnju 2011. u MMC-u Luka bili izloženi brojni radovi studenata arhitektonskih fakulteta iz Zagreba i Madrija koji su predstavili brojna moguća rješenja

Predstavnici Grada Pule Boris Miletić, Giordano Škufljć i Robert Cvek nisu pokazali razmjevanje za prijedloge Inicijative. Kako će o izmjenama GUP-a za Muzil glasati Gradsko vijeće, ostaje nam tek vidjeti.

Najpoznatija posjetiteljica Muzila

U posljednjih nekoliko godina u pulskom je akvatoriju svoje stanište pronašla sredozemna medvjedica. Učestale dojave o njenoj pojavi uz pulske obale najčešće se odnose upravo na područje Muzila.

Pretpostavljamo da su, osim špilje u kojoj se skriva, razlozi očuvanost i mir koji joj pružaju obale ovog poluotoka. Sredozemna medvjedica je strogo zaštićena vrsta, vrlo rijetka u cijelom Mediteranu, i pravo je čudo da je svoj dom našla

kod nas. Stoga je i kazna za njeno uzne-miravanje vrlo visoka - sto tisuća kuna. Kod planiranja bilo kakvih sadržaja na južnim obalama Muzila, koje pohodi ovaj iznimno rijetki morski sisavac, bit će potrebno voditi računa da se njeno omiljeno prebivalište zaštiti od uznemiravanja.

Fotografije ustupila Anja Burić

Sredozemna medvjedica je strogo zaštićena vrsta.

Ovaj iznimno rijetki sisavac često je viđen uz obale Muzila.

za poluotok Muzil i njegovo buduće javno korištenje, o čemu se moglo čuti i tijekom tribine, nije bilo dovoljno ni pročelniku nadležnog odjela ni gradonačelniku. No, najvažnije je, ipak, da su prijedloge Inicijative razumjeli oni zbog kojih je tribina bila održana, a to su građani Pule.

Oni su svojim prisustvom na tribini, srčanim aplauzima članovima Inicijative Volim Pulu te komentarima iskazali snažnu podršku, dok je bilo kakva podrška izostala za predstavnike Grada. Nadajmo se da će poruku koju su im ovime odasli građani razumjeti i gradski vijećnici koji tek trebaju glasati o predloženim izmjenama GUP-a.

Dunja Mickov

RAZGOVOR S DR.SC. IVOM KUNSTOM S INSTITUTA ZA TURIZAM

Uzurpiranje prostora radi biznisa s nekretninama

O projektima u turizmu iza kojih se često skriva biznis s nekretninama, o nedostatku jasne strategije razvoja države, o kvazi demokratskim procedurama pri donošenju prostornih planova, o nedovoljno zainteresiranosti građana za svoj habitat i skrivenim namjerama investitora te o turizmu kakav Hrvatskoj zaista treba, razgovarali smo s jednim od vođećih stručnjaka na ovom polju dr. sc. Ivom Kunstom s Instituta za turizam iz Zagreba.

Iako je sudjelovao u izradi brojnih turističkih planova, među ostalima radio je na pripremi Brijuni rivijere, dok je još projekt bio u povoјima, Kunst kritički govorio o mogućnosti da se u ime turizma prostor uzurpira na štetu lokalnog stanovništva. Zbog svojeg pogleda na turistički razvoj, koji se često kosi s politikom državnog vrha, ne čudi da je Kunst jedan od rijetkih pojedincara iz svoje struke koji hrabro kritizira golf resort na Srđu. Cjelokupni razgovor s dr. sc. Ivom Kunstom možete pročitati na internetskoj stranici Zelene Istre, dok vam u nastavku donosimo dijelove razgovora u kojima se spominju teme važne za pravilno sagledavanje Slučaja Muzil.

O terminu "strateška investicija"

Budući da nemamo nacionalnu strategiju gospodarskog razvoja, ne postoje jasni kriteriji koji bi mogli određivati je li neka investicija više ili manje strateška. Dakle, kriteriji se mogu razvlačiti kako se kome svida i tako će biti sve dok ne odredimo nacionalnu strategiju gospodarskog razvoja.

Zakon o strateškim investicijskim projektima

Zakon je napisan vrlo generalno i pašalno i ne donosi kriterije. Prema njemu

su strateški investicijski projekti u: gospodarstvu, energetici, turizmu, prometu, elektroničkim komunikacijama, zaštiti okoliša, komunalnom gospodarstvu, poljoprivredi, šumarstvu, vodnom gospodarstvu, ribarstvu, zdravstvu, kulturi i drugom javnom sektoru - sve može biti predmet strateškog investiranja samo ako je veće od 150 milijuna kuna, odnosno 20 milijuna eura.

“Ne može se doći pred građane i reći nama treba golf i zatim ih ucrati u planove, već treba postaviti pitanje treba li nam golf te kroz raspravu sa širom zajednicom doći do argumenata za i protiv”

O turističkim projektima i uzurpiranju prostora radi biznisa s nekretninama

Ako bismo ulagali samo u turizam i u turističku monokulturu, vrlo brzo bismo rasprodali cijeli hrvatski razvojni prostor i imali preizgrađenosnost koju nitko ne želi. Većina investitora pokušava spretnim manevrom ostvariti golemi dobitak u što je moguće kraćem vremenu i samim time nude projekte koji su za njih ekonomski i kratkoročno najisplativiji, a koji sasvim sigurno imaju veze s biznisom nekretninama. U kojem je omjeru nekretninski dio prihvatljiv u turističkoj investiciji ovisi od projekta do projekta, ali u svakom slučaju on ne bi trebao biti dominantan, nego isključivo sporadičan.

O pravu javnosti da aktivno sudjeluje u donošenju odluka i provođenju javnih rasprava

Većina razvojnih projekata ima potpuno netransparentnu razvojnu proceduru i postupak donošenja. Građane ili neposredne dionike se ne pita što misle o konkretnom projektu. Nije greška samo u nositeljima vlasti, već je to posljedica i pasivnosti građana. Danas se u razvijenom svijetu sve više poštuje tzv. "community based development approach", procedura koja sve članove lokalne zajednice uključuje u svaki planirani razvojni proces, a to počinje s donošenjem prostornih planova, određivanjem turističkih ili nekih drugih industrijskih razvojnih zona i profiliranjem sadržaja koji se u te zone mogu ukomponirati. Građani se trebaju uključiti odmah, dok se željezo kuje, poslije je često kasno.

O koncesiji nad Sv. Katarinom i Monumentima

Kad spominjete projekte u Istri, oni su vrlo različiti, tako da se njihova važnost ili relevantnost za lokalnu zajednicu ne može mjeriti samo kroz doprinos zapošljavanju, već i kroz druge kriterije, kao što su privođenje svrsi devastiranih pejzaža, industrijskih zona ili napuštenih kamenoloma. Takav je slučaj s lokacijom Sv. Katarina i Monumenti, budući da je riječ o jednoj izuzetno ružnoj lokaciji, čiju dominantnu vizuru čini brodogradilište Uljanik, a koju "normalni" investitor ne bi nikada uzeo u obzir, ukoliko mu se na neki način ne pogoduje. Istina, ova lokacija neće donijeti veći broj zaposlenih, ali može postojeći devastirani pejzaž pretvoriti u nešto što je vrlo atraktivno i društveno korisno. Kroz "community based development approach" mogu se usuglasiti želje, potrebe i interesi svih razvojnih dionika ili aspiranata na određeni prostor pogotovo kad su u pitanju Muzil ili Sv. Katarina i Monumenti, gdje se zbilja radi o širokim potezima, pa prema tome uz pravilno planiranje razvojnih aktivnosti i uključivanje svih zainteresiranih dionika, uvjeren sam da je moguće naći kompromis koji će zadovoljiti jedne i druge, možda ne idealno, ali bolje nego što je to sada.

O golfu

Ono što se meni čini velikim problemom je to da se pri izradi prostornih planova uopće ne sluša mišljenje relevantnih struka. Kad se radi prostorni plan za turistička područja, u pravilu nitko ne pita turističke djelatnike može li pojedina razvojna zona ili pojedini komad zemlje imati turističku namjenu, već to prostorni planeri odluče autonomno. U takvim uvjetima se dešava da u prostornim planovima svih jedinica lokalne samouprave imamo, primjerice, 80-ak ucrtanih lokacija za golf, od kojih se većina nikada neće realizirati, ne zbog toga što netko te projekte namjerno koči, nego zato što se radi o nepodesnim ili vlasnički nerješivim lokacijama. Golf Hrvatskoj treba, ali to ne znači da treba pretjerati s golfom. Hrvatski turistički proizvod bio bi bolji kad bismo imali određen broj golf terena, ali to ne znači da smijete silovati lokalnu sredinu s razvojem takvih projekata. Da bi lokalna sredina dala svoj pristanak, čitav se proces mora voditi isključivo transparentno. Ne može se doći pred građane i reći nama treba golf i zatim ih ucrati u planove. Treba postaviti pitanje treba li nam golf te kroz raspravu sa širom zajednicom doći do argumenata za i protiv te ako prevladaju argumenti za, krenuti u traženje pogodnih lokaliteta i potom raspisati natječaj za investitore. Dakle, raditi otvoreno i transparentno, bez fige u džepu! Golf tereni trebaju biti dopuna ponude za kvalitetniju iskoristivost postojećih hotela, za produljenje sezone, od čega bi interes imala šira lokalna zajednica, ne samo investitori, već i hotelijeri i brojni drugi manji (turistički) poduzetnici. Upravo je to bio model razvoja golfa u Hrvatskoj koji je predlagao bivši ministar Herak, a koji, nažalost, nije zaživio. Razlog vjerojatno leži u tome što se želi dodatno zaraditi na prodaji dodatnih nekretninskih sadržaja – vila i apartmani. Uvjeren sam da Istra ima dovoljno smještajnih kapaciteta zadovoljavajuće kvalitete i da već danas može servisirati izgradnju 15 golf terena, pri čemu uopće ne treba graditi nijednu vilu ili apartman za tržiste nekretnina.

RAZGOVOR S POVODOM

Muzil je prostor neprocjenjive vrijednosti

Uemisiji "Pilula" na Radio Maestralu gostovao je 2. studenog 2013. arhitekt Vjekoslav Gašparović iz gradanske Inicijative za Muzil Volim Pulu. Donosimo vam dijelove razgovora.

O urbanizmu

Urbanizam bi trebala biti jedna od najljepših tema kojima se društvo bavi, a pomoću urbanizma bi trebali zamišljati bolju, kvalitetniju budućnost prostora na kojem živimo, što znači i naših života, jer gradovi nisu tu radi izgradnje, nego radi ljudi koji u njima žive. Međutim, urbanistički procesi se, nažalost, kreću nekim čudnim stranputicama, na našu štetu.

O sprezi politike i struke

Nažalost, ova se sprega ne očituje samo u urbanističkom planiranju, već u svim segmentima društva u kojem živimo. Postoje velike ekonomski interesne sfere koje upravljaju svim procesima, pa stručnjaci, poput urbanista ili novinara, imaju jako malo manevarskog prostora da rade bilo što mimo onoga za što ih netko plaća. A taj koji ih plaća, plaća ih radi nekih interesa, i tu je početak i kraj te priče, što se stručnosti tiče. Urbanisti obavljaju svoj posao legalno, onako kako je to zakonom propisano. Međutim, u trenutku kada se zakoni pišu u svrhu ostvarenja nekih "viših" interesa, onda je teško govoriti koliko je legalnost nekog urbanističkog postupka zapravo povezana s njegovom pravičnošću.

O golfu na Muzilu i širenju grada

Problem golfa na Muzilu nije problem golfa kao sporta, nego je riječ o problemu trošenja jednog nenađomjestivog resursa, a to je prostor. Konkretno, u ovom našem slučaju

“Isplanirati Muzil jednim potezom i rezervirati ga za isključivo turističku namjenu nije u skladu s dobrom urbanističkom praksom. Planiranju Muzila treba pristupiti odgovorno, što znači čuvati prostorne rezerve za budućnost i nadolazeće generacije.”

imamo prostor Muzila koji je 200 godina bio odvojen od grada jer je na njemu bila prisutna vojska, koja je, zapravo, sačuvala okoliš i prirodu te Muzil spasila od građevinske degradacije. Kad je vojska napustila Muzil, odjednom je civilna zajednica naslijedila ogroman prostor na kojem se, osim u potpunosti očuvane prirode, nalaze i brojne vojne intervencije u okoliš, poput ukopa, prokopa, tunela ili austrijskih utvrda. Muzil je, dakle, jedan prostor neprocjenjive vrijednosti. S obzirom na vrijednost Muzila, kao prostornog resursa grada Pule, pred nama, odnosno ljudima koji o njemu odlučuju, ogromna je odgovornost prema budućim generacijama, jer ono što se sada odluči imat će nesagledive posljedice za budućnost grada i njegovih stanovnika. Zato tvrdim da bi grad, prema svim pravilima struke, morao rasti postepeno i organski te da Muzil ne možemo isplanirati u jednom potezu, kao što se to pokušava učiniti izmjenama i dopunama GUP-a koje su u tijeku. Pula

može jedino postepeno rasti, a njeni građani naseljavati sjeverne i južne dijelove čitavog zaljeva da bi to jednog dana bio grad koji se prstenasto razvio oko čitavog zaljeva. Mislim da je to jedna predivna slika grada koju svih možemo zamisliti!

O filmu "Čistina"

Kroz dokumentarni film "Čistina" pokušao sam prenijeti ono što je na neki način neprenosivo, a to je mentalna slika Muzila. Film govori i o toj nemogućnosti prenošenja i individualnosti ljudskog doživljaja, odnosno o tome kako uopće nekome prenijeti doživljaj Muzila kojeg je bez pristupa, zapravo, nemoguće doživjeti. Radi se o prostoru na kojem se planira golf igralište, ujedno i najljepšem prostoru u Puli. Muzil je vrh grada s jednom velikom, prostranom livadom koja je nekoć bila poligon, a s livade se pruža pogled na obje strane - na otvoreno more i pulski zaljev. Tu je i vrh kraj livade, najviši vrh u Puli, na kojem se na 80 metara nadmorske visine, smjestila austrougarska tvrđava Fort Muzil. Kada tamo dođete "smrznete se" od ljepote pred vašim očima! I sada, kada u prijedlogu GUP-a vidim da se upravo na tvrđavi Muzil predviđa golf kuća, mene je sram, ne znam što da kažem.

Gašparovićev autobiografski dokumentarni film "Čistina" govori i o ljepoti Muzila. Film je nastao 2010. godine, a na prošlogodišnjem 10. Tabor Film Festivalu, međunarodnom festivalu kratkometražnog filma, osvojio je posebne pohvale žirija.

ZAHTEVE GRAĐANSKE INICIJATIVE ZA MUZIL "VOLIM PULU"
POTPISALO 1503 GRAĐANA

Gradani zahtijevaju integraciju Muzila s gradom

Tijekom javne rasprave Inicijativa Volim Pulu sastavila je primjedbe na predložene izmjene GUP-a koje se odnose na Muzil. Primjedbe u nastavku potpisale su 1503 osobe.

Poluotok Muzil u središtu Pule jedini je preostali slobodan prostor za širenje grada i njegov prostorni razvoj. Sa svojih 160 hektara Muzil predstavlja jednu petinu gradskog područja. Područje takve veličine treba planirati postupno i s raznolikim sadržajima da bi se čim bolje integriralo u gradsku cjelinu. Suprotno tome, urbanističkim planovima Grada Pule na cijeloj površini Muzila planira se jedan turistički resort s hotelima i golf terenom. Stoga ova Inicijativa prilaže sljedeći zahtjev:

Odgoda planiranja poluotoka Muzila dok se ne stvore uvjeti za njegovu prenamjenu.

Uvjeti za njegovu prenamjenu još nisu stvorenji jer:

- poluotok Muzil nije otvoren za građane, pa većina nas nije nikada ni bila na njemu
- kvalitete poluotoka nisu istražene, istraživanja na njemu nisu provedena
- nisu utvrđene potrebe građana koje bi se mogle zadovoljiti korištenjem Muzila
- javna rasprava ovih planova organizirana je užurbano, u malom prostoru gradske vijećnice, kasnije u Domu hrvatskih branitelja bez dozvole govora te osnovnih pretpostavki i želje da se uključi što veći broj građana.

Odgoda planiranja Muzila u slučaju prostorno planskih dokumenata predstavlja sljedeće:

- 1) Prostorni plan uređenja Grada Pule
 - uklanjanje sportsko rekreativne namjene - golf igralište (R1) s poluotoka Muzil
 - uklanjanje svih ugostiteljsko-turističkih namjena (T1 i T2) s poluotoka Muzil
- 2) Generalni urbanistički plan Grada Pule
 - uklanjanje sportsko rekreacijske namjene - golf igralište (R4) s poluotoka Muzil
 - uklanjanje svih ugostiteljsko-turističkih namjena (T1 i T2) s poluotoka Muzil
 - uklanjanje mješovite namjene (M) uz tvrđavu Muzil i na Smokvici (Muzil)
 - uklanjanje namjene garaža (G) uz tvrđavu Muzil na Muzilu
 - uklanjanje iznimke iz točke 1.14 Odredaba za provođenje prema kojoj se dozvoljava djelatnost nautičkog veza korištenjem površina namijenjenih za opću luku otvorenu za javni promet na lokaciji Smokvica (Muzil)

OBRAZLOŽENJE PRIMJEDBI

1. Prostor veličine poluotoka Muzil (160 ha) potrebno je planirati postepeno. Kako bi se ovaj prostor što kvalitetnije integrirao u širu gradsku cjelinu, potrebno je primijeniti plansko-tehničke metode koje omogućavaju dugotrajni i participativni proces planiranja. Uključivanjem zainteresiranih subjekata (poslovnih, javnih i društvenih) u zajedničko upravljačko tijelo neophodan je preduvjet postepene integracije prostornih resursa na Muzilu u širi urbani okoliš.

2. Budući da je poluotok Muzil više od 100 godina bio izolirano i nepristupačno područje, nemoguće je provesti njegovu integraciju u urbanu cjelinu jednokratnim urbanističkim rješenjima. Istraživanje i izrada dokumentacija, suočena s resursom ovakve veličine, ima svoj realni domet. Stoga je neophodno Muzil planirati primjenjivim metodama: putem interdisciplinarnog upravljačkog tijela, sastavljenog od zainteresiranih subjekata; omogućiti korištenje postojećih prostornih resursa na Muzilu kako bi se kroz praksu korištenja također ispitala optimalna namjena pojedinih područja. Osim ispitivanja planskih rješenja, ovim putem bi i prostor Muzila započeo svoju neposrednu integraciju sa širim gradskim prostorom. Stoga planiranju cjelokupnog Muzila treba prethoditi njegovo korištenje.

3. Osim što jednopotezno plansko-tehničko rješenje cjelokupnog poluotoka Muzil ne stimulira proces dugotrajne integracije ovog prostora s Pulom, takav način planiranja proizvodi i potencijalni gospodarski rizik koji je prisutan kod svih monofunkcionalnih urbanih prostora. Prijedlog monofunkcionalne gospodarske eksplatacije, koja ovim planskim rješenjem predviđa turističku djelatnost, potrebno je prenamjeniti heterogenim gospodarskim funkcijama kako bi se umanjio potencijalni ekonomski rizik za ovo veliko područje, a poslijedno i za cijeli grad Puli. Potenciranje heterogenosti namjene, koja je prikladna prostoru veličine Rovinja, trebao bi biti osnovni cilj budućeg plana za poluotok Muzil ili njegove dijelove.

Primjedbe Inicijative koje je potpisalo 1503 zainteresiranih građana uvezene su i predane u zakonom propisanom roku javne rasprave. Uz svako potpisano ime nalazi se i adresa za dostavljanje pisanih odgovora. Grad Pula dužan je u pisanom obliku odgovoriti svim potpisanim građanima te im dostaviti odgovore na njihovu kućnu adresu.

4. Heterogenom gospodarsko-društvenom namjenom na poluotoku Muzil moguće je poticati i širi spektar zaposlenja stanovništva, što bi trebalo istražiti. Prema današnjem prosjeku zapošljavanja u turističkom sektoru, trenutna turistička namjena ovog prostora mogla bi zaposliti svega 530 osoba, od čega 400 sezonskih.

5. Iako je ovim prijedlogom plana minimalna heterogenost zagarantirana uvođenjem mješovite i društvene namjene uz turističku, osnovni problem one-mogućavanja adekvatne heterogenosti namjene poluotoka Muzil je predviđanje golf igrališta koje zauzima 72 ha, odnosno 45% ukupne površine poluotoka. Tim planskim rješenjem zauzima se veliki dio prostornog resursa na Muzilu za izuzetno difuznu i rijetku namjenu, kao što je to igra golfa. Planiranje golf igrališta u urbanim cjelinama urbanistički je i društveno korisno ako se predviđeno igralište planira na mjestima degradiranog okoliša, poput kamenoloma, bivših industrijskih postrojenja ili odlagališta otpada. U tim slučajevima namjena golf igrališta pozitivno utječe na regeneraciju krajolika, njegovu sanaciju te na povećanje nivoa bioraznolikosti na tim lokacijama. U slučaju lokacije Muzila golf igralište, osim što zauzima 45% ukupne površine, ne valorizira krajolik i ne povećava bioraznolikost, budući da je sadašnje stanje 100 godina konzerviranog krajolika već samo po sebi vrijedno i bioraznolik. Stoga bi eventualnu lokaciju golf igrališta u gradu Puli trebalo dodatno ispitati.

6. Ispitivanje lokacija golf igrališta jedan je od ciljeva izmjena i dopuna plana višeg reda (Prostornog plana Istarske županije), čije su izmjene upravo u tijeku. Stoga je moguće ispitati prostorno-plansko rješenje golf igrališta na lokaciji Muzila i u procesu izrade izmjena Prostornog plana Istarske županije. U ovom konkretnom slučaju uvjetovanje rješenja golf igrališta na Muzilu planom višeg reda nije opravdano, budući da postoji mogućnost sudjelovanja u izmjenama tog rješenja na nivou županijskog plana.

7. Obzirom da se pitanje budućnosti poluotoka Muzil tijekom ove javne rasprave pokazalo od izrazitog značaja za građane, osnovano je procijeniti da potencijal za integralnim, participativnim, heterogenim i dugotrajnim procesom planiranja (koji se predlaže ovim primjedbama) doista postoji u gradu Puli. U tom kontekstu je petnaestodnevna javna rasprava, uvjetovana zakonom, doista prekratak period, posebno kada za nju nisu osigurani osnovni uvjeti poput prostornog kapaciteta gradske vijećnice ili mogućnosti govora u prostoru Doma hrvatskih branitelja. Stoga Inicijativa Volim Pulu zaključuje ove primjedbe s kratkoročnim ciljem, a to je trenutna odgoda planiranja Muzila dok se ne stvore potrebni uvjeti. Jedino tako će se i stvoriti uvjeti za ostvarivanje dugoročnog cilja koji nam je svima zajednički, a to je integracija poluotoka Muzil s gradom.

ŠTO SE DOGAĐA NA SJEVERNOM DIJELU PULSKOG ZALJEVA

Sv. Katarina i Monumenti - od vojske do Končara

Tvrta Kermas Vod Četiri, danas Kermas Istra, investitora Danka Končara postala je odlikom Vlade Republike Hrvatske 12. travnja 2012. ovlaštenikom koncesije za izgradnju i gospodarsko korištenje dviju luka nautičkog turizma u Puli na lokaciji projekta Brijuni rivijera otok Sv. Katarina-Monumenti.

Put do odluke o koncesiji oslobođen je nakon što je Sv. Katarinu i Monumete 2004. napustila vojska. Godinu dana ranije, 2003., osnovana je tvrtka Brijuni rivijera d.o.o. u kojoj država ima 67, a Istarska županija 33 posto vlasništva u ukupnom temeljnem kapitalu. Osnivanje ove tvrtke ujedno je značilo i pokretanje projekta Brijuni rivijera koji obuhvaća i područje Sv. Katarina-Monumenti.

Najbolji ponuđač odabran na temelju jedne ponude

Tvrta Brijuni rivijera raspisala je 15. rujna 2011. međunarodni natječaj kojim se tražio investitor za sljedeće turističke sadržaje na lokaciji Sv. Katarina-Monumenti: dvije marine ukupnih kapaciteta 550 vezova u moru i 1200 suhih vezova, hotel s 4 do 5 zvjezdica kapaciteta 200 kreveta te kompleks mješovite namjene s gastronomskim centrom. Navedena lokacija obuhvaća i pomorsko dobro. Prema odredbama Zakona o pomorskom dobru i morskim lukama, koncesiju za luke od značaja za Republiku Hrvatsku daje Vlada na rok od maksimalno 50 godina. Stoga je upravo Vlada provela natječaj za pomorsko dobro na lokaciji Sv. Katarina-Monumenti. Za preostale dvije lokacije, Hidrobazu i Pinetu, koje nisu obuhvaćale pomorsko dobro, natječaj je provela tvrtka Brijuni rivijera. I dok se na natječaj za Hidrobazu i Pinetu nije javio niti jedan investitor, na Vladinu obavijest za lokaciju na sjevernom dijelu pulskog zaljeva pristigle su dvije ponude. No, samo je jedna, ona Danka Končara - već poznatog kao kupca Dragonere i Porto Mariccia, još jednog fantomskog projekta u okviru Brijuni rivijere, dostavila potpunu ponudu.

I dok Končara domaća javnost ponajviše zna po bogatstvu kojeg je stekao vlasništvom i eksploatacijom kroma iz rudnika u Južnoafričkoj Republici, afrička ga javnost poznaje i po povezanosti s osobama koje se su se nakon prelaska iz vrha državne uprave u privatni sektor neizmjerno obogatile.

Činjenica da se na međunarodni natječaj javio samo jedan ponuđač s valjanom ponudom, Vladu nije ponukala na ponovni postupak dodjele koncesije jer je, kako to u Hrvatskoj obično biva, jedan ponuđač bio dovoljan kako bi se odredio onaj najbolji.

Ugovor o koncesiji bit će sklopljen ukoliko Kermas Istra uspješno provede postupak procjene utjecaja na okoliš i prihvati lokacijske dozvole za izgradnju dviju luka i garanciju banke. Rok za dostavu spomenutih dozvola i bankovne garantije je tri godine, a u roku od pet godina Končar mora dovršiti izgradnju objekata i predati Vladi uporabnu dozvolu. Za sklapanje ugovora koji će definirati prava i obveze Kermas Istre nadležan je ministar pomorstva, prometa i infrastrukture. Ukoliko ispuni sve uvjete iz Vladine odluke o koncesiji, Kermas Istra će plaćati godišnju koncesijsku naknadu koja se sastoji od stalnog dijela, odnosno 2,20 kuna po četvornom metru zauzete ukupne površine dobra te promjenjivog dijela - 2,10 posto od ukupnog godišnjeg prihoda luke.

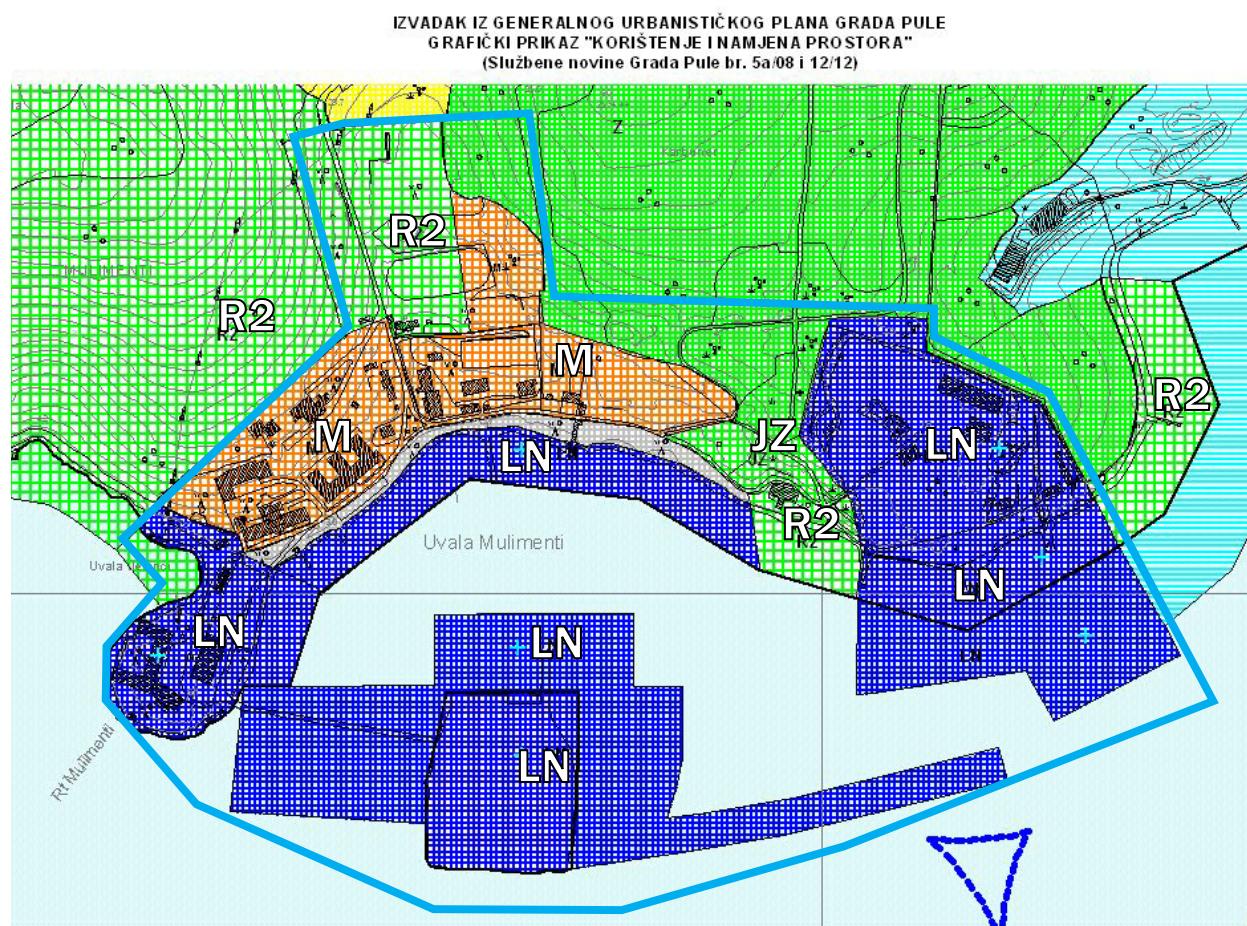
Kako smo saznali iz odgovora tvrtke Brijuni rivijera, i prije Vladine odluke kojom je tvrtka Kermas Istra postala koncesijski ovlaštenik na pomorskom dobru u svrhu izgradnje i gospodarskog korištenja luka posebne namjene – Luke nautičkog turizma "Sveta Katarina" i "Luka 2", u veljači 2012. godine Uprava za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture proglašila je kopneni dio lokacije kulturnim dobrom. Iz tog razloga Brijuni rivijera d.o.o. nije mogla s tvrtkom Kermas Istra sklopiti ugovor o pravu građenja i služnosti na tom dijelu lokacije. Radi se o 27 ha na kojima se primjenjuju odredbe Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. U Brijuni rivijeri navode da investitor zato mora prilagoditi natječajnu dokumentaciju propisanom sustavu mjera zaštite kulturnog dobra.

U tijeku izrada UPU-a Sv. Katarina-Monumenti

Lokacijska dozvola može se dobiti samo na temelju plana užeg područja. Stoga Končar pokreće i financira izradu Urbanističkog plana uređenja Sv. Katarina-Monumenti zbog kojeg se istovremeno pripremaju još jedne izmjene i dopune GUP-a Pule.

Odluka o izradi ovih planova koju je 27. ožujka 2013. donijelo pulsko Gradsko vijeće određuje da je planovima potrebno osigurati javni pristup obali, području luke nautičkog turizma i suhe marine te sadržajima u zaledu, a "s posebnim naglaskom na planiranu namjenu gradskog bazena". Kako smo neslužbeno doznali, izrada UPU-a Sv. Katarina-Monumenti trenutno je u fazi pripreme, a UPU i GUP bi mogli biti spremni za javnu raspravu krajem godine.

Dunja Mickov

Na izviku iz GUP-a prikazan je obuhvat UPU-a Sv. Katarina-Monumenti koji ukupno iznosi 76 ha, od čega je 35 ha na kopnu, a 41 ha morska površina.

LEGENDA
M - mješovita namjena
LN - luka posebne namjene
R2 - rekreativska namjena
JZ - javne zelene površine

ODBACUJEMO ZARADU TEMELJENU NA KULTURNOM TURIZMU

Od usta punih kulturnog turizma do proglašavanja zaštite kulturnih dobara smetnjom

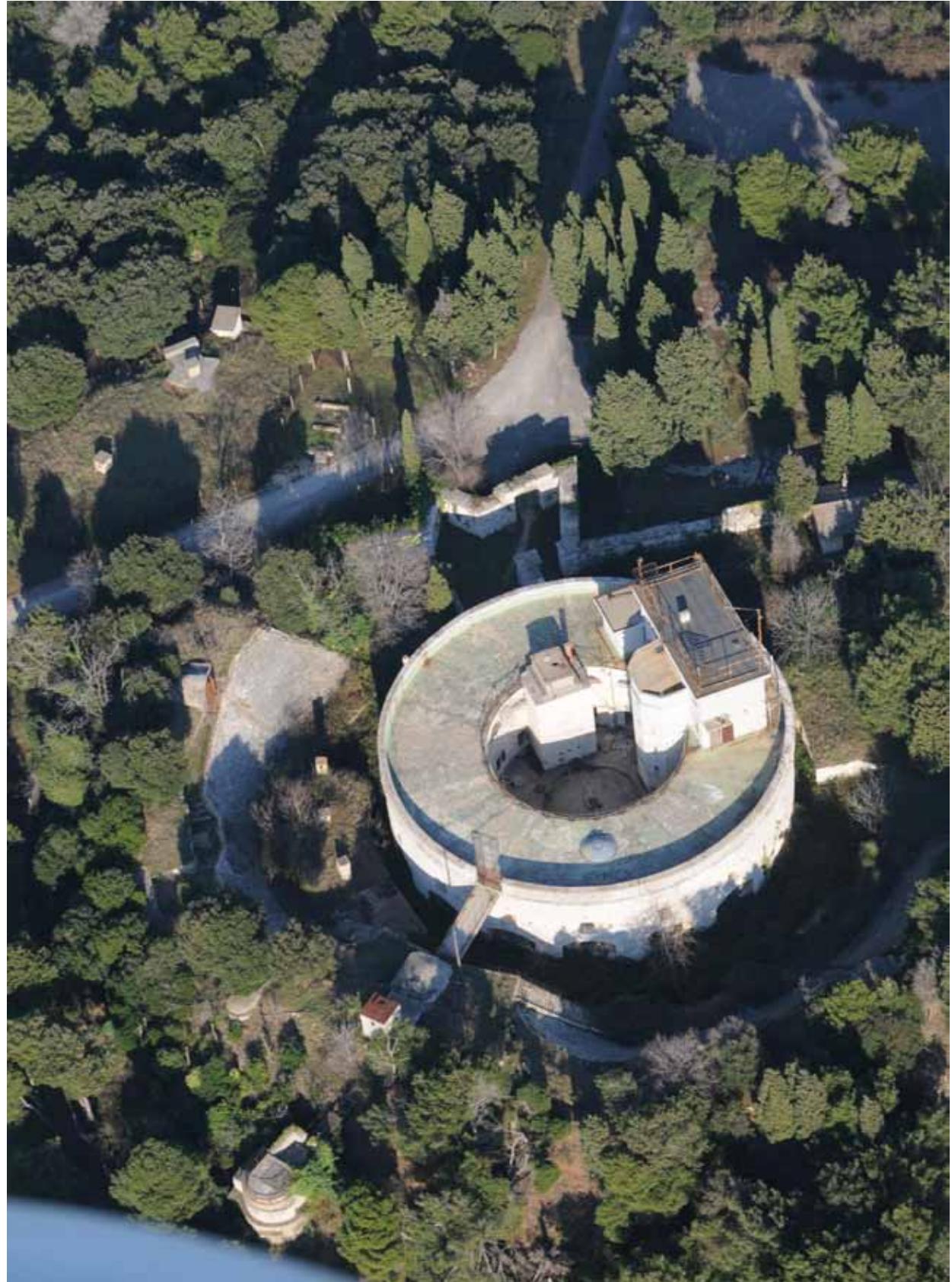
Grad Pula uložio je u travnju 2012. godine žalbu na rješenje Ministarstva kulture o proglašenju statusa kulturnog dobra za Sv. Katarinu i Monumente. Pulski gradonačelnik je tijekom prošle godine tvrdio da je proglašenjem onemogućeno bilo kakvo privatno investiranje na ovom području, kao i da je nelogično da se štiti čitavo područje, a ne samo pojedine građevine.

Tadašnji župan, Ivan Jakovčić, govorio je da mafija u kulturi minira razvoj Istre, dok je potpredsjednik Vlade Radimir Čačić izravno optuživao konzervatore da su potkupljivi eliti koji koče razvoj. I Danko Končar se žalio da je "talac konzervatora". Žalba Grada Pule, unatoč očiglednim političkim pritiscima na konzervatorsku struku, nije uvažena, pa su vojni kompleksi na području Sv. Katarine i Monumenata zaštićeni u cjelini u listopadu 2012. godine.

Da bismo doznali više o zaštićenim kulturnim dobrima na području otoka Sv. Katarina i Monumenata, zbog kojih su tijekom 2012. godine "lomljena koplja", dogovorili smo sastanak u Konzervatorskom odjelu u Puli koji djeluje pri Upravi za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture. Ondje su za nas pripremili brojne dokumente, pa i konzervatorsku podlogu koju je za Grad Pulu u rujnu 2011. godine izradila tvrtka Modus d.o.o.

Konzervatorska podloga je temelj za utvrđivanje kulturnih dobara, a može se izrađivati, kako za pojedine stvari, poput noćnih ormarića, tako i za zgrade ili, pak, čitave kompleksne koji mogu obuhvaćati i kultivirane pejzaže. Prilikom izrade konzervatorske podloge najčešće su angažirani čitavi timovi stručnjaka koji pregledavaju i obilaze lokaciju te o njoj prikupljaju i analiziraju povijesnu i suvremenu dokumentaciju. Jednom prihvaćena konzervatorska podloga ipak nije konačan dokument jer se, baš kao i u ostalim znanostima, spoznaje o konzervaciji kulturne baštine s vremenom nadograđuju.

Konzervatorska podloga precizno opisuje nekoliko desetaka objekata koji čine cjelinu kulturnog dobra na području Sv. Katarine i Monumenata. Budući da je upravo Grad Pula bio naručitelj njene izrade, jasno je da je bio upućen u postupak proglašenja područja kulturnim dobrom. Osim Grada Pule, i ostali su potpisnici Ugovora o provedbi razvojnog programa Brijuni rivijera na lokacijama

Utvrda Muzil vrijedno je kulturno naslijeđe iz vremena austrogarske uprave koja je izgradila obrambeni sustav Pule.

Pineta, Hidrobaza i otok Sv. Katarina-Monumenti morali znati da se na navedenim lokacijama Brijuni rivijere nalaze brojni objekti i lokaliteti kulturne baštine koji bi mogli biti zaštićeni. I Ratomir Ivičić,

tadašnji direktor Brijuni rivijere, Klaudio Vitasović, gradonačelnik Vodnjana, Ivan Jakovčić, tada župan Istarske županije te Jadranka Kosor, tadašnja predsjednica Vlade bili su upoznati sa stavkom 2.

članka 10. Ugovora: "Ministarstvo kulture i društvo Brijuni Rivijera d.o.o. utvrdit će status objekata (kulturno dobro) i njihovu bruto površinu."

Kulturna dobra, osim arheoloških lokaliteta ili pojedinačnih spomenika graditeljstva, mogu biti i urbane te ruralne cjeline, odnosno kultivirani pejzaži. Još uvijek očuvana pomorska tvrđava Pula vrhunski je proizvod vojne inženjerije, a naš bi grad mogla plasirati uz bok Dubrovniku na UNESCO-ovu listu zaštićenih kulturnih dobara.

Kako u Hrvatskoj zakoni "a la carte" nisu neuobičajena pojava, te kako pritisici za ukidanjem statusa kulturnog dobra na Sv. Katarini i Monumentima nisu imali uspjeha, u susret im se izašlo izmjenom Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. Naime, Zakon je izmijenjen u prosincu 2012. na način da je ograničenje koncesije na kulturnom dobru povećano s 30 na 50 godina.

Praćenjem trendova u znanosti o konzervaciji kulturne baštine do dobre prakse prostornog planiranja

Prema informacijama iz Konzervatorskog odjela, nekoć je u znanosti o konzervaciji kulturne baštine postojao stav prema kojem su samo izolirani spomenički objekti, poput pojedinih kuća, zgrada ili utvrda, bili vrijedni zaštite. Međutim, temeljem novih znanstvenih spoznaja, ovaj je stav prevladan, pa se danas, kao neotuđivi dijelovi utvrda, štite i čitavi fortifikacijski krajolici - od fortifikacijskog zelenila, do usjeka ili nasipa u funkciji utvrde.

Stav o nužnosti zaštite samo izoliranih fortifikacijskih objekata proiveo je lošu praksu u pulskom urbanom planiranju, koja nije vodila računa o fortifikacijskom krajoliku kao bitnom elementu vrijednosti spomenika kulturne baštine. Eklatantan primjer utvrde koja je zbog suvremene stambene izgradnje u njenoj neposrednoj blizini gotovo u potpunosti ostala bez pripadajućeg krajolika je utvrda Monvidal, dok je u slučaju Fort Bourgignona "pojedena" pripadajuća mu padina, a njegovu je vrijednost umanjila i izgradnja disko-kluba Piramida. Zahvaljujući suvremenim znanstvenim spoznajama u konzervatorskoj znanosti, slične se prostorno-planske pogreške u Puli više ne bi smjele događati.

Prenamjena i korištenje čuvaju zapuštena kulturna dobra

U Konzervatorskom odjelu saznali smo i da u Puli postoji više primjera prenamjene i korištenja koji pokazuju da se i bez mnoga novca, a ne samo pomoću velikih investicija, može sprječiti propadanje kulturnih dobara. Primjerice, tu je utvrda Casoni Vecchi koju je na korištenje dobila istoimena udruga. Štinjanska utvrda Punta Christo u kojoj se tijekom svakog ljeta odvijaju brojni glazbeni festivali još

je jedan pozitivan primjer prenamjene, a o njenom održavanju također se brinu organizacije civilnog društva. I ližnjansku utvrdu na Svetici od propadanja i uništavanja zaštitili su upravo entuzijasti iz lokalne udruge.

Pomorska tvrđava Pula za UNESCO-ovu listu zaštićene svjetske baštine

Pulski konzervatori objasnili su nam da se Pula ima čime ponositi kada je riječ o kulturnim dobrima. Pula bi, baš poput Dubrovnika, mogla biti na UNESCO-ovoju listu zaštićene svjetske baštine i to zato što se u Puli nalaze mnogi objekti i lokaliteti koji su tijekom 19. st. pa do završetka Prvog svjetskog rata činili pomorsku bazu, odnosno pomorsku tvrđavu Pula.

Na primjeru Muzila jasno je da se prostorni planeri nisu uskladili sa suvremenim nastojanjima zaštite vrijednih fortifikacijskih krajolika. Izmenjena GUP-a na Muzilu se, naime, dozvoljava izgradnja do 30 metara visokih hotela, kapaciteta do 750 i 550 turističkih postelja - i to upravo u međuprostoru između zaštićenih kulturnih dobara, utvrda Marije Louise i Muzila.

Vrijednost pomorske utvrde Pula, koju čine brojne fortifikacijske cjeline na području od Limskog i Raškog zaljeva do premanturskog Rta Kamenjak, sastoji se upravo u njenoj očuvanosti, budući da su u drugim zemljama slični sklopovi kulturnih dobara uglavnom uništeni. Kada je riječ o poluotoku Muzilu, čije zaštićene utvrde svjedoče o nekoć snažnoj prisutnosti vojnih inženjera, konzervatorij smatraju da je cijelo njegovo područje

vrijedan kulturni krajolik kojeg bi, kao takvog, trebalo štititi prostorno-planskom dokumentacijom, dok bi se ujedno trebalo raditi i na podizanju svijesti o vrijednosti Muzila.

"Vrijednost pomorske utvrde Pula, koju čine brojne fortifikacijske cjeline na području od Limskog i Raškog zaljeva do premanturskog Rta Kamenjak, sastoji se upravo u njenoj očuvanosti, budući da su u drugim zemljama slični sklopovi kulturnih dobara uglavnom uništeni."

Primjer Dubrovnika mogao bi biti poučan za Pulu. Na UNESCO-ovu listu svjetske baštine još je 1979. godine upisana dubrovačka stara gradska jezgra u kojoj se nalaze značajni primjeri fortifikacijske arhitekture - gradske zidine s tvrđavama, kulama i bastionima, gotičko-renesansne crkve, samostani, palače i fontane. Zahvaljujući upravo kulturnoj baštini, Dubrovnik iz godine u godinu bilježi sve bolje rezultate. Nije samo dubrovačke zidine tijekom ove godine posjetilo više posjetitelja nego inače, nego su i one stonske zabilježile porast od 53% u odnosu na proteklu godinu. Odlična posjećenost spomenika kulture ujedno je Društvu prijatelja dubrovačke starine donijelo i odličnu zaradu - 70 milijuna kuna samo ove

Utvrda Marie Louise koja se nalazi na Muzilu također je dio pomorske utvrde Pula.

godine. Ovi podaci jasno dokazuju da se turistički uspjeh mora temeljiti upravo na očuvanju naših prednosti - kulturne i prirodne baštine, čiju vrijednost prepoznaće i sam UNESCO koji je na ova dva stupa koncipirao svoju listu svjetske baštine.

Grad Pula očito ne prepoznaće da je odmak od ponude "sunca, mora i apartmana" prema ponudi kulturnih i prirodnih dobara, uz njihovu neizostavnu zaštitu, ono što čini dodanu vrijednost turističke ponude i produžava turističku sezonu. Inače bi napustio pogubni koncept razvoja turizma u okviru Brijuni rivijere, kojim posjetiteljima nudimo golf i tisuće novih "kreveta".

Mnogim turističkim djelatnicima puna usta kulturnog turizma. U praksi se u Istri - regiji s najvećom gustoćom spomenika kulture po metru četvornom - zaštita kulturnih dobara proglašava smetnjom. U skladu s mišljenjem svojih poslodavaca, i nova se direktorica tvrtke Brijuni rivijera d.o.o. Sanja Švarc, izjasnila kako je proglašenje lokacija, na kojima se planira realizacija projekta Brijuni rivijera, kulturnim dobrom jedna od glavnih kočnica koja je usporila njegov razvoj. Za vlastite neuspjehu uvijek je lakše okriviti nekog drugog.

Dunja Mickov

Kulturna dobra u zoni Sv.Katarina i Monumenti

Jedna od najznamenitijih građevina na otoku Sv. Katarina je ronilački toranj za obuku podmorničara, izgrađen između 1939.-1940. godine na mjestu nekadašnje mornaričke kapelice. Ovaj je toranj žalosno devastiran krajem listopada 2013. kada je s njega odneseno nekoliko željeznih ploča.

Na području Sv. Katarine i Monumenata u razdoblju između Prvog i Drugog svjetskog rata talijanska vlast izgradila je kompleks zgrada Kraljevske podmorničke škole. Na mjestu austrougarskih radionica izgrađenih između 1911. i 1918. u okviru spomenutog kompleksa između 1939. i 1941. nastaje i ova zgrada.

Na otoku Sv. Katarina za vrijeme Austro-Ugarske Monarhije izgrađena je hala za hidroavione, a upravo je ovaj otok bio središte hidroavionske industrije u Monarhiji.

Izgradivši most talijanske su vlasti povezale otok Sv. Katarina s Monumentima. U današnje vrijeme na ovome se mostu često mogu vidjeti brojni ribiči, a s mosta se prostire pogled i na jednu od zgrada unutar kompleksa Kraljevske podmorničke škole smještene na rtu Monumenti.

U sklopu kompleksa novih zgrada Kraljevske podmorničke škole nastala je i ova masivna dvokatnica. Osmatračnica je vjerojatno izgrađena 1944.–1945.

U manirima međuratne talijanske arhitekture unutar kompleksa Kraljevske podmorničke škole nastaje i jednokatnica u obliku slova U.

Od visoke graditeljske vrijednosti je i zgrada u obliku češlja, nekoć vojni školski objekt unutar spomenutog kompleksa.